

Szerkesztői iroda:

Belváros, Kalap-ut. 15. sz. I. em.
A lap szellemi részét illető minden köz-
lemény a szerkesztőséghez intézendő. —
Barmontellen levelek csak ismert e-
rektől fogadhatók el. — Kéziratok nem
adatok vissza.

Kiadóhivatal:

Belváros, Lipót-ut. 2. sz. földszint (Mer-
tész József könyvnyomdai irodája)
hova a lap anyagi részét illető közlemé-
nyek (előzetesek, pénzek, hirdetések)
kiadás körüli panaszok) intézendők.

KÖZÉPPÁRT

Politikai napilap.

Előzetési feltételek:
Vidékre postán vagy helyben haszba-
kordva.)
Egész évre 16 frt. Fel erre 8 frt.
Negyed évre 4 frt.
Egyen száma 6 krajczár.
Hirdetmények díja:
6-hasábos petitor egyszeri hirdetésnél 12,
kétzeresnél 10, háromszorossal 8 frt.
A nyitási petitor 50 kr.
Bélyegjék külön 30 kr.
Hirdetmények elfogadhatók a ki-
adóhivatalon kívül egyedül Hansen-
stein és Vogler hirdetésfelvételi
hivatalában Budapesten; Dorottya-utca
5. sz. I. em. Itca: Wallischgasse 10. sz.
Prága: Graben 27.

Budapest, február 5.

Az ominosus 13 szótöbbséggel befejezett szavazás, még jó ideig fogja képezni nem csak a beszélgetés, de a hírlapi reflexiók tárgyát is, szabadon tehát nekünk is, a kik tegnap csak a számok csoportozásával s az ebből származó szem-beszűk tanulságokkal foglalkoztunk, egyet-mást elmondanunk azokról, a miket a többi lapok e tárgyban írnak.

A „Pesti Napló“ még a szavazás napján kiadott esti lapjában a következőket írta:

„A jobboldal oly kettőségei, mint: Csen-gery Antal, Horváth Lajos, Somssich, b. Sennye-stb. „igen“-nel szavaztak, úgy szintén számos más jobboldali képviselő, ki eddig is minden üzleti vállalkozástól távol állt.“

Nekünk azonnal föltűnt azon gyenge s szen-censéltlen fogás, hogy a 13-as számban kifeje-zett verességet a „kettőségek“ köpenyével akar-ják elrejteti, vagy legalább fedezni, de a rémül-és első perce befolyásának tartván ezen expec-ratiót, annak ferdeségét nem releváltuk.

De a „Napló“ által odadobott phrasis be-járta az egész sajtót, megragadták azt mindazok, a kiknek bármely oknál fogva nincs érdekükben, hogy a képviselőház szavazása ország és világ előtt a maga valódi jelentőségében tűnjék föl, s megragadták azok is, a kik politikai ellenszenv által vezérelve, restelik az igazság kiderítését, ha azt mások hirdetik mint ők.

Igy a „Hunnia“, melynek tegnapi számában a következőket olvashatni:

„Szóló helyzetében, nem tagadjuk, rajtunk is erőt vett volna az elkeseredés. Neki a keleti vasut multjában semmi része, azon elbukott kor-mányférfiak pedig, kik felelősek a történetekért, hogy elfeledtessék amit tettek s a nevéket ter-helő szennyet a jelen kabinetre kenjék, — lehető messzire vonultak tőle a harcztűzében, míg a ha-zsonban osztozkodó s a nemzeti vagyon elpusz-tításában büntösen közreműködő régi czimborák ritka szemérmetlenül az ellenzékhez szegődtek nem szerzvényt győzelmet, de compromittálván erkölcsileg a küzdelmet, melyet a baloldal nemes indokból és hazafias lelkesedéssel kezdett és foly-tatott.“

Nem engedhetjük szó nélkül, hogy akár számításból, akár szenvedély okozta vakságból, ily módon por hintessék a közönség szemébe, s épen ellenkezőjét hitessék el az országgal annak, ami igaz.

A „Pesti Napló“ nem gondolta meg talán, hogy üzleti vállalkozásban részt venni, magában se nem büni, se nem szégyen, mert ha meggon-dolja, nem nevez az általunk is készséggel „kitti-nőségeknek“ elismert négy férfi közt két olyat, aki, mint elnök üzleti vállalat élén áll, és egy harmadikat, aki csak az inéttette le igazgató-tanácsosi hivatalát.

De maga a „Pesti Napló“ semmivé teszi okoskodását, midőn alig egyptár soral tovább ezeket írja:

„Nem-mel szavazott az egész ellenzék, szá-mos jobboldali képviselő (Paczolay, Bánó, Zse-dényi, Istóczy, Ghyczey) stb.

Hozzátehetnők ezekhez a Vécsey, Házmán, Perényi, Pólya stb. neveket, ezek ha nem is am-bitióulálják, hogy a kettőségek közé soroztassa-nak, de függetlenség és jellemre nézve bizonyára lépést tartanak a kettőségekkel, ezek felett azon előnyvel is bírván, hogy mentek a politikai ma-gasabb aspirációk és kötelekeztől.

A „Hunnia“-nak pedig el kell mondanunk azt, a mit kivüle mindenki tud, s a mit a lapok pártszínezet nélkül elismertek, t. i. hogy a keleti vasutnál érdekelt képviselők a szavazástól távol maradtak, s hogy azok, kiknek neve az üzleti vil-ágban ismeretes, az igen-nel szavazók sorában találhatók.

Köszönettel fogadnók, ha a „Hunnia“ egyet-

len egyet nevezne meg azon „haszonban osztoz-kodó, s a nemzeti vagyon elpusztításában büntö-sen közreműködő régi czimborák“ közül, kik, a mint mondja „ritka szemérmetlenül az ellenzék-hez szegődtek“.

Nyugodjék meg a „Hunnia“, semmi sem compromittálta erkölcsileg azon küzdelmet, mely-et „a baloldal kezdett meg lelkesedéssel“ vagy nem, ez alkalommal kutatni nem fogjuk, de a melyet a „Hunnia“ főzászlóvivője szavazatával előmozdítani elmulasztott.

A kivított erkölcsi eredményt csak is a szél-sőségekben gyönyörködő, s a czélon tullóví ditiók, a „Hunnia“-féle, a tényekkel mereven ellenkező, forcirozott okoskodások compromittál-hatnák, ha a közönség józan ítélő tehetsége azo-kat kellő értékükre nem redukálná.

Meg vagyunk győződve, hogy a „Hunnia“ mást akar mint a mit mondott, s azért jó lesz, ha vigyáz kifejezésére és szavaira, nehogy oda ke-rüljön, hogy más malomra hajtsa a vizet mint a milyenre kívánja, föltétve természetesen, hogy — amiről tudomásunk nem lehet — elrejtett gépének kerekéi egyáltalában képesek valamit mozgás-ba hozni.

A kormánypárthoz pedig, ha tudniillik még létezik, azon kéréssel járunk, ne törje fejét mes-terséges fogásokon, a szavazás jelentőségének palástolására, mert ez úgy sem használ semmit, „on apercevera toujours le truc“ — kövesse in-kább a kormány példáját, s vegye annak a mi csakugyan volt, tudniillik komoly intésnek arra nézve, hogy a terv és irány nélküli gyengék ideje lejárt, hogy nem elégséges többé a jó akarat, de szükségessé a tett, és hogy további maradása az ország ügyeinek élén, melybe egy néhány hét előtt faute de mieux belenyugodott mindenki, napról-napra inkább akadályul kezd szolgálmi politikai és parlamentáris viszonyaink consolidá-tiójának, mely alapföltételét képezi azon általá-nos reorganizatio és reform munkának, melyet mindnyáján mielőbb lelkiismeretesen teljesíteni óhajtunk.

— **A vasuti és pénzügyi bizottságoknak a keleti vasut ügyében kiküldött albizottsága folytonosan műkö-dik és legújában ismét 1 millió tárgyában volt kénytelen kérdést intézni a kormányhoz. A dolog története ez: az előterjesztésekből kitűnik, hogy az építkezésekre effektív 52.574,635 forint fordítatot, most azonban ezen összeg és az elsőbbségi kötvények és a részvények elértékesíté-séből befolyt összeg közt egy millió frtnyi különbözet mutatkozik, melynek hovatördítása sehol sínes kimutatva. Az albizottság tehát erre nézve fölvilágosítást kért. A bi-zottsági tagoknak aligha eszökbe nem jutott a régi anek-dota: „ismét sok pénzt látok, a mely sehol sínes.“**

— **Állambevételek és kiadások kimutatása.** A hi-vatalos lap közzéteszi a pénzügyi miniszterium központi számvétségének kimutatását az állampénztárnaknál 1873. október 1-től december végéig pénztárilag kezelt tiszta állambevételekről és államkiadásokról összehasonlítva azokat az 1872-ik évi hasonló időszakban előfordult be-vételekkel és kiadásokkal és az 1873-dik évi előirányzat negyedrészevel. E szerint a bevételeknél a mult év utolsó negyedében a tényleges eredmény együtt 43.530,575 frt 92 kr, mi összehasonlítva az 1872-ik év utolsó negyedé-nek 44.552,997 forint 83½ krajczárnyi bevételével, ösz-szesen 1.522,421 frt 91½ krajczárral kedvezőlenebbnek mu-tatkozik.

Az 1873-ik évi előirányzat negyedrésze 37.011,047 forint 25 krajczárt tevén, IV. negyedévi eredmény ezzel szemben 6.519,528 forint 67 krajczárral kedvezőbbnek tűnik ki. A mult év első három negyedében a tényleges bevételi eredmény volt: I. 23.372,511 frt 43½ krajczár; II. 28.122,854 frt 84 krajczár; III. 31.802,350 frt 31½ krajczár; az 1873. évi ösz-szes tényleges bevétel 126.828,292 forint 51 krajczár, mely a 148.044,179 frtnyi előirányzattal szembe állítva 21.215,886 frt 49 krajczárral hiányt mutat.

A kiadások következőleg vannak kimutatva: 1873. év utolsó negyedében együtt 49.847,222 frt 79 krajczár. elő-irányzattal szemben 448,262 frt 4 krajczárral és az 1872. év utolsó évnegyed eredményével szemben 11.612,383 frt 1 krajczárral kedvezőlenebb. Az egész 1873. évre előirányzott kiadások összege 177.595,843 frt, tényleg kiadott 188 millió 817,100 frt 97 krajczár.

— **Csanádmegye fölliratát,** a megyék kikerekítéséről szóló törvényjavaslat ellen, február 2-án adta át Bittó kép-viselőházi elnöknek Náray főispán vezetés alatt egy kül-döttség, s még az nap a miniszterelnök, bel- és igazság-ügyi minisztereknél is tisztelgett. A küldöttség több tagja a ház vezérférfiainál is átnyújtotta nyomosan érvelt föl-iratát. A miniszterek és a ház minden oldaláról azon bizo-nosítást nyerték, hogy a megye érdekei teljes figyelembe fognak vétetni, s a legbefolyásosabb körök részéről Csa-nádmegye további fennmaradása határozott kilátásba he-lyeztetett.

— **Az osztrák kormány,** mint a „N. fr. Presse“ je-lenti, a reichsrathot marcius 28-dikán el fogja napolni. A delegációt ápril 20-dikára akarják összehíni.

— **Törvényjavaslat az országos statisztika szer-vezéséről.** Keleti Károly, a hivatalos statisztikai közlemé-nyek legutóbbi füzetében, utalva jelen statisztikánk hiá-nyaira, a következő, lényegében igen helyes törvényjavas-latot közli:

Törvényjavaslat az országos statisztika szervezésé-ről. 1. §. A kormányzat, a törvényhozás és a társadalom, valamint a tudomány igényeinek kielégítése végett a ma-gyar korona országai állapotának leírása és évről-évre változó viszonyainak nyilvántartása elrendelendő.

2. §. Az országos statisztika vezetése, a statisztikai adatoknak országos gyűjtése, földolgozása, összeállítása és közzététele a központi statisztikai hivatalt illeti, mely közvetlenül a földmivéls- ipar- és kereskedelemügyi mi-niszternek van alárendelve.

3. §. A központi statisztikai hivatal mellett, mint tanácskozó testület, az országos statisztikai tanács áll, mely az egyes szakminiszteriumok képviselőiből, valamint a földmivéls-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter által kinevezett szakférfiakból alakul. A tanács elnöksége ezen minisztert vagy helyettesét illeti.

4. §. Ezen tanácsal a központi statisztikai hivatal útján megindítandó országos fölvételek tervezete és min-tái véleményadás végett mindenkor előre közlendők.

Ugyancsak a statisztikai tanács előleges, a tudomá-ny igényeinek szempontjából adandó véleménye alá bocsátatnak a szakminiszteriumok által saját céljaikra elrendelt új felvételek tervezetei is, kivéve, ha a közszol-gálat érdeke halasztást nem tűr, mely esetben azok a ta-nácsosal utólag közlendők.

5. §. A kormány-közégek, egyházi és világi törvény-hatóságok, valamint a községek kötelesek az 1- §-ban kitűzött célra szükséges adatokat megszerezni és a köz-ponti statisztikai hivatalba beszovaltatni.

Köz- és magánintézetek, egyletek és társulatok mű-ködésük köréből a fentebbi célra szükséges adatokat a statisztikai hivatal fölszólítására közvetlenül tartoznak oda beküldeni.

6. §. A statisztikai anyagnak hivatalos uton gyűjtése, szakszerű megbírlása, összeállítása és beszovaltatása vé-gett minden törvényhatóságban (megye, szék- vidék és kertület, szab. kir. és kiváltságos város) állandó statisztikai bizottság alakíttatik.

7. §. A központi statisztikai hivatal- és tanácsnak, valamint a törvényhatóságok statisztikai bizottságainak ügykörét külön utasítások szabályozzák.

8. §. Ezen utasításokat a statisztikai tanács meg-hallgatása után a földmivéls-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter állapítja meg.

9. §. A statisztikai adatok helyességéért és pontos beszovaltatásáért a törvényhatóságok, vagy az ezeket közvetlenül nyújtani köteles intézetek, egyletek és társu-latok (5. §.) felelősek. A mely adatok megfelelő hivatalos fölszólítás után, a mulasztás kellő és elfogadható indoko-lása nélkül, helytelenül vagy épen be nem szovaltatnak, azok a központból kiküldendő tisztviselő által a mulasztást okozott közeg rovására és költségére a hely színén gyűjtetnek.

Jogtalanak tartott ily végrehajtás ellenében az illető rendes per útján kereset elrosolást.

10. §. Ezen törvény végrehajtásával a földmivéls-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter bizatik meg.

Budapest, február 5.

Mai számunk közölte a hírt, hogy a pancsovai újabb képviselőválasztás jövő hó 26-ára van kitűzve. Tisztelt lapársunk a „P. N.“ megnevezési a választási küldöttséget is, melynek elnöke politikai véleményével az ellenzék tagja, és hozzá teszi, hogy most már a szerbek nyugod-tak lehetnek dr. Polit megválasztása felől. A „P. N.“ nagyon rosszul van informálva, vagy az, a ki informálta, jónak látta, — talán a befolyásos körekre akarván hatni, — szándékosan félrevezetni a kormánypart legtekintélye-sebb közlőnyét.

Melőzzük azon körülményt, hogy a szintén kiküld-endő négy választási alelnök közül kettő a kormánypart határozott híve, a mi arra mutat, hogy a központi választ-mány nem pártszelleműtől indítatva járt el (annál ke-vésbé, mivel tagjainak kilencz tizedrésze deakparti) az elnökül megválasztott férfi jelleme elég kezesség arra

Használat

nézve, hogy a választásnál csakis a törvény rendeletei fognak érvényre jutni.

Nem egészen loyális eljárás azonban t. laptársunktól az ellenzék oly színben föltüntetni, mintha az bárhol bármily solidaritásban állhatna Miletics híveivel; az ellenzék minden árnyalata teljes joggal visszautasíthat minden gyanúsítást, mely convivenziában akarná föltüntetni azokkal, kik idegen lobogó alatt izgatnak Magyarországot államisága ellen. A képviselőházban évek óta, valahányszor nemzetiségi vita merül föl, az ellenzék küzd a túlzó fanatikusokkal, míg eddig legalább — nagyon kevés kivétellel — a többség hívei ilyenkor jónak látták hallgatni és legfőlegb oly erkölcsi támogatásban részesíteni a magyar államvesztés védőit, mely az országgyűlési naplóban olvasható, „átalános helyeslés“ tárgyalmú kifejezésére szorítkozik.

A „P. N.“ tehát nyugodt lehet, ha Pancsován dr. Politot megválasztják; ez nem azért fog történni, mert ellenzéki férfi lesz a választási elnök, hanem azért, mert az összeírt és megjelent szavazók többségének törvényesen nyilatkozó akarata, — reá ruházandja a képviselői tiszteletet.

A „P. N.“ azt mondja, hogy ezen eredménnyel nem sokat törődik. Mi sem. Sőt hozzáteszük, ne is esdálkózunk rajta. Ha a visszakapcsolt határvidék, mely hosszú évek során át, az ott korlátlan befolyással bíró hatóságok által rendszeresen nevelve volt a Magyarországot és a magyar faj elleni gyűlöletre, mely a polgárosítás által neki biztosított jogokat és kötelezéseket még most fölfogni és átvezetni nem bírja, egyszerre, a választási jog legelső gyakorlásánál olyanokra szavazna, kik magyar rokonszerveiknél fogva ugy denúciáltattak előtte, mint a szerb és román nép ellenségei, ez bizonyára méltó okot adna a tündöklésre, hogy ily eredmény mily eszközökkel lett elérve, mert az minden inkább lenne, mint természetes. S épen ezért nem lehet eléggé roszalni azoknak eljárását, kik ott mindjárt saját pártejeljüket érdekében politikai klubokat alkottak és minden kerületben oly képviselőjelöltek megválasztását akarták erőszakolni kiket részint senki sem ismert, részint pedig nagyon is jól ismertek. A határvidék népet mindenekelőtt meg kell nyugtatni arról, hogy az anyaország nem viseltethetik ellene ellenséges indulattal, azután iparkodni kell megnyugtatni rokonszövét, erre pedig lehető legrosszabb eszköz a politikai pártejelök érdekében megindított izgatás.

Több tapintat mindenesetre kedvezőbb eredményeket vívott volna ki máris, és ezen alkalomból legyen szabad a „P. N.“ fölkérünk, ne engedje hasábjait rosz híremű informatorok gyanúsítására felhasználni és különösen ne gyanúsítsa az ellenzék oly dolgokkal, melyek nem csak alaptalanok, de egyenesen sértők is, mert az efféle insinuatákat mindig vissza is lehet fordítani, mert hogy többet ne mondjunk, nem az ellenzék decoráltatta mindenféle rendjelekkel azokat, kikről utólag kitudt, hogy az omladina legbuzgóbb kortesei voltak.

Ledochowsky elfogatása.

Ledochowski éresek elfogatására vonatkozólag a „Berl. Börs. Courier“-t a következő részletekről tudósítják: „A rendőrök parancsot kaptak, miszerint kézzel legyenek. A tervet nem akarták a rendőrgyöngökkel tudatni, de azért mindegyik előre tudta a történetendőket. A lengyel lakosság azonban mit sem tudott a dolog felől. Az utcák kihaltaknak látszottak most is, mint mindig. Standig rendőrigazgató és emberei helyükön voltak. — A dóm, melynek tornyából 35 év előtt, Dunin éresek elfogatása alkalmával, kísértették meg a lakosság alarmrozását, a rendőrség figyelmének kiváló tárgyát képezte. Fél 5 órakor a rendőrigazgató az érseki palotába lépett. A grófot természetesen nem értesítették előre külsőben álló elfogatásáról. A rendőrigazgató fölkerítte az érseket, miszerint keljen föl, s kövesse a rendőrséget. Az érsek nem tiltakozott elfogatása ellen, csak azt kérte, hogy két kanonok követhesse fogságába. Az érseki palotában — miként a rendőrségnek értésére esett — előre „ki csinálták“, hogy az érseket elfogatása esetén házi káplánja dr. Meszerinszki és egy másik kanonok kövessék a fogságba, ha erre az államügyész engedélyt ad.

Ez azonban nem történt meg. Ő többé nem volt érsek, hanem oly állampolgár, ki az államtörvényei ellen vétkezett. Ledochowsky grófot egy rá várakozó kocsi a vaspályához szállította. A rendőrigazgató vele ment. Rendőrök mentek a kocsi után, rendőrök várakoztak rá a vasúti indóháznál, s rendőr csapat kísérte a vasuton. A vaspálya udvarban várakozó vonat második osztályu wagnójába léptek. Besetétedett. Az utazók kezdtek megélni külön. Utasok érkeztek a vasúti indóházhoz, kik azon vonatra akartak ülni, mely esti 6 órakor hagyja el Posent. Észrevették, hogy valami különösnek kellett történnie; de hogy mi, arról senkinek sem volt tudomása. Egy fűtyentés, a vonat megindult, s az érsek mint „fogoly“ hagyta el egyházkerületét.

T a n ü g y.

Az orsz. köznevelési egylet kérvénye a képviselőházhoz

(a középtanodai oktatás érdekében)

II.

De hogy is ismerhetné meg a tanuló a magyar nyelv rendszerét és természetét a tantervben kijelölt, eredetileg idegen nyelven, nem épen diszes irályljal írt — legtöbbször az idegen nyelv természetét is viselő — fordításokból! A magyar nyelv természetének és rendszerének megismerésére nem Anonymus, Rogerius, Bonfinus stb. munkáinak fordítása, hanem az idegen nyelvel semmi összefüggésbe nem lévő tiszta, eredeti mű kell.

A tantervben kijelölt olvasmányok egyrésze tehát a tiszta magyar nyelvérzék felkeltésének szempontjából téves, eredményről legkevésbé sem biztosító, más része a gyermekekre egyenesen veszélyes, mint mely annak kedélyeit gyönyörködötteti; képzelő tehetségét fölizgatja, de

elméletét nem képezi. — Mely paedagogiai elvvel egyeztethető össze az, hogy a 3-ik osztályu tanuló előtt oly művet fejtegetessünk, mint Vörösmarty „Cserhalom“ című eposa?

Nem tartja az egyesület szükségesnek, de még célszerűnek sem, hogy a gymnasium felső osztályaiban mint rendszeres tanulmány adassék elő, hanem azt kívánja, hogy az egyes költői művek fejtegetésénél egyes aesthetikai elvek tárgyaltsanak, a tanterv hibája továbbá itt is mint más tantárgynál még hővebben, hogy némely osztályban oly olvasmányok fejtegetését kívánja, melynek elemeit a tanuló csak később ismeri meg: szükségesnek tartja ellenben, hogy a gymnasium két felső osztályában a magyar irodalom története rendszeresen adassék elő; de ne álljon az száraz itéletek betanulásában, hanem az olvasmányok fejtegetéséből levont észszerű meggyőződésben.

Elismeri az egyesület, sajátosság viszonyunk által indokolt szükségességét annak, hogy minden művelt magyar ember a német nyelvet tudja, de a tanterv idevonatkozó részét sem paedagogiai, sem nemzeti szempontból nem helyeselteti; paedagogiai szempontból nem azért, mivel oly olvasmányokat jelöl ki, melyek nem a gymnasiumi tanuló fölfogási képességéhez, hanem széles ismeretkörű, megállapodott gondolkozásu férfiuhoz valók mint Herder, Kant, Humboldt stb.; nem helyeselteti nemzeti szempontból azért, mivel a német nyelv és irodalom, ha nem is nagyobb, de olyan mértékben bizonyosan kívánja tárgyalatni mint a magyart; így lenne a német nyelv nem is tantárgy, hanem a magyarral egyenlő mértékben fölvetett tannyelv.

A latin és görög nyelv tanítására föllállított elvet — ugy alkalmazva mint azt a jelen tantervben látjuk — az egyesület részint paedagogiai elvek, részint a kísérletben szerzett tapasztalat alapján nem tartja célra vezetőnek.

A kísérlet győzte meg az egyesületet arról, hogy rendelkezésre álló csekély idő mellett a tanuló — ha ezen tanterv szerint tanulna — a klasszikus nyelvek sok alakjával nem is találkozik, ugyan hova teszi, hogy érti meg azt, ha azzal a tanár bemutatása nélkül a gymnasiumon kívül mint egészen ismeretlennel találkozik?

De hogy is gondolható az, hogy a gymnasiumon olvasott részekből minden egyes elméleti szabály lehozható.

Az egyesület azon, hogy a klasszikai nyelv és irodalom tanulása az eddiginél nagyobb sikerrel történjék ugy vél segítheti, ha az alsóbb osztályokban a latin, görög alak és mondatban rendszeresen, összefüggésben tárgyalatik ugyan, de mennyire lehet a történelmi oktatás tárgyával összhangzólag, mindig a klasszikai művekből vett mondatok, illetőleg szemelvények alakjait és tárgyi fejtegetése mellett; kívánja továbbá, hogy a klasszikai olvasmányok beosztásánál a könnyebbérthetőség sorrendjét tartssuk szem előtt, a tárgy oktatás elvét csak oly mértékben véli alkalmazhatónak, melyben az a gymnasiumok más tanintézetekétől elütő jellegét, s így a célszerű tanításmódot nem veszélyezteti. Nem helyes a tanterv maga a tanterv szempontjából, mert ha szerinte a klasszikusok azért olvastatnak, hogy azok a művelődés fejlődésének tanulmányára szolgáljanak, tényt tanuljanak, miért maradt ki Aristoteles, Aristophanes, Plutarch, Diodoros, Polybios? stb.

Nem helyeselteti az egyesület a tanterv azon eljárását sem, mely szerint az a görög nyelvet Homeroson kezdé tanítani: 1-ször a homerosi költemények sem alakjok, sem tárgyak, sem előadási módokról fogva nem 2-dik vagy 3-dik osztályu tanuló fejlettségű fokához valók, 2. mivel a homerosi költői nyelv szóalakjaiban a tanuló annyi és oly sokféle eltérést talál, hogy azoknak észszerű ismeretét 2-dik és 3-dik osztályu tanulóól kívánni nem is lehet helyes paedagogiai elv, azért az egyesület azon meggyőződésben van, hogy a görög nyelv tanítása a gymnasiumban a kevésbé változatos költői szabadság által szokott alakjából nem annyira kiforgatott attikai szójáron a latinnal egymodorban kezdődjék, és hogy itt a tárgyi oktatás kedvéért a célszerűséget nem lehet fölládozni.

Általában soknyelvű hazánkban nem helyeseltetik a tanterv azon eljárását, hogy a gyermeket egyszerre sok nyelvtanulással halmozza el.

A tantervnek a természettudományok tanítására föllállított irányelveire nézve az egyesület meggyőződése az, hogy a mennyiségben, mint a tanterv elismerése szerint is az alakjait képzés egyik lényeges eszközét, a természettudományok szolgálatából föl kell menteni, a mennyiségben tanításánál főleg az alakjait képzés tartandó szem előtt és nem lehet cél a tanulókból, csak a táblák használatában jártas számológépeket képezni már azon fontos oknál fogva is, mivel a tanterv elvéből kiindulva, a mennyiségben csak annyit kellene tanítani, mennyi a természetben egyik vagy másik törvényének levezetésére, bebizonyítására, a tünemények megértésére szükséges, az ily ismeretkörrel bíró ifju pedig a főtanoda követelésének meg nem felelhet.

A természettudományok rovata céltalanul és paedagogiai elv nélkül halmozott oly összefüggéstelen tömeg, mit még a tanár könnyen átláthatólag nem kezelhet, — a tanuló a zürzavarban helyes fogalmakról képzetet sem szerzethet; nem felel meg tehát a tanterv még ama téves — a tanterv homlokára fölfüggesztett irányelvek sem — hogy a rendszeres ismeret némi módon már a gymnasiumi tanfolyamban szerzendő meg, és így — mivel a rendszeres ismeretnek még alapja sincs a gymnasiumban lerakva, az, mint a tanterv gondolja, az egyetemi oktatás folytán föl sem épülhet.

Az előkészítő osztályt is halmozva földrajzzal; kellene ott tanítani: mennyiségben, természettani, politikai földrajzból egyes részeket geológiával keverve kellene tanítani: meteorológiát, vegytant, természettant és a természetrajzból az állatok és növények földrajzi elterjedését.

Eltekintve attól, hogy a tanterv az első osztályba geognosiát akar taníttatni, midőn a gyermek még minéralógiai ismerettel sem bír, hogy fogható föl az, hogy valamely tannak befolyása volna a földkérgének alakulására?

(Tanterv: a sziklatan befolyása a föld kérgének alakulására.)

Szerinte, a keleti continens orohydrografiáját a régiók téves fölfogása alapján kellene tanítani. Az is különös, hogy az előkészítő osztályra az ismeretlen állatok és növények topografiáját tűzi ki, mi azért is hibás, mivel az állatokat és növényeket csak az első osztályban ismerteti, de hibás ama paedagogia helyes elvből is, mely szerint előbb a közel esőt kell ismertetni.

A mennyiségben külön megjegyzi az egyesület, hogy a tantervben megnevezett anyag terjedelmére nézve, — elég volna ugyan, de a szakértő átpillantás arról győz meg, — hogy az anyag ott minden összefüggés nélkül van fölhalmozva, innen eredt az, hogy a tanterv szerint némely osztályba ott kellene tanítani, minek szükséges alapja csak valamely fölsőbb osztályra van kijelölve.

K ü l ö n f é l é k.

Budapest, február 5.

(Hivatalos.) A pénzügyminiszterium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök Tretyak Janos és Goldberger Janos bányagazdálkodók III ad oszt. számtisztekké, Bittner Janos sóhivatali ellenőrt, Hantosy István adóhivatali tisztet és Kanyó Dániel gyakornokot III-ad oszt. számtisztekké, a vallás és közoktatási magyar királyi miniszter dr. Zorn Vilmos pozsonyi kir. jogakadémiai helyettes tanársegédet véglegesen nevezte ki. Kolbay Janos, Zolyom-liptóvármegyei tanfelügyelői töltnököt saját kérelme folytán a gömör-tornavármegyei tanfelügyelői töltnöki állomásra helyezte át.

(Követségi kinevezés.) Ó felsőgo van den Bergh A. L.-t portsmouth-south-uptoni es. és k. konzulági ügyvezetőt, ugyanoda fizetés nélküli alkonzullá nevezte ki.

— **Uj nemes.** A királyi Kapeller F. kir. tanácsos- és kassai pénzügyigazgatónak, 36 évi szolgálata közben szerzett érdemei elismerésül, saját és törvényes utódai részére a „saárosi“ előnév használhatóságának engedélyezése mellett a magyar nemességet díjmentesen adományozta.

— **Névváltoztatások.** Friedmann Samuel kassai lakos saját, valamint Zsigmond és Adolf nevű gyermekei vezetéknévét „Békési“-re, Katz Adolf kulai lakos vezetéknévét „Komlósi“-ra, Bruckner Gyula kecskeméti lakos saját, valamint kiskorú gyermekei: Anna, Janos és Gyula vezetéknévét „Vajdai“-ra változtatta át.

— **Főolvasás.** A tudomány- és műgyógyományi olvasó körben (Zöldfa-utca 28. sz.) Gonda Béla f. hó 7-dikén este 6 órakor főolvasást tart a hangról.

— **A nemzeti színházban** tegnap este a „Csalódások“-at adták, szerzője: Kisfaludy Károly emlékének szentelve. Nemzeti színházunk közönségére a kegyeletlen előadások inkább eljlesztő mint vonzó hatással szoktak lenni, azért a nézőtér tegnap este sem telt meg; pedig akik eljöttek jól mulattak, s a tegnap innepelt szerző éretlen, törőlszakított magyar humor mindvégig derült hangulatban tartotta azokat, kik érdemesnek tartották betekinteni a nemzeti színházba. Az előadás általában jó volt. A férfi szereplők közt Szigeti Imrét kell első sorban felmiltatnunk, ki a mult napokban rosz Péczy volt, de a tegnap esti vigjátékban, sikerülten játszott. Ugy látszik jobban állik a táblabírói vaskos humor mentője, mint a tragikai kothurnus. A nők közt Prielle K. és Szatmáriné tüntek ki leginkább, kikkel méltóan versenyezett Molnárné. Kassayról csak azt konstataljuk, hogy ismét vigjátékban szerepelt. — Paula y Ede most már valóban megvált a nemzeti színházról. A kolozsvári színház választmányá Paulayt egy évre kinevezte igazgatónak; a választmány azonban a fölügyeletet jövőre is gyakorolni fogja. Hogy Paulay a kolozsvári színházat fölvirágoztathassa, a színház évi jövedelmén kívül még 14 ezer forintot kap, melynek egy részét azonban beruházásokra kell fordítania. Ennyire áll az ügy jelenleg; az ide vonatkozó szerződés azonban még nem iratott alá.

— **Egy kedves ifju hölgy,** Jakabffy k. a. Uj-Aradon, mint az „Alföld“-írja, mult szombaton az ifjusági táncestélyre készülvén, midőn öltözködésével készen volt, a gyertyát a földre állítá, hogy a tikörben magát megnézze. Forgolódása közben könnyű bálifőlőnye a gyertyától meggyult, rémulve futott ide s oda a szobában, de mire ruházatát róla letépné sikerült, igen veszélyes égési sebeket kapott s most nagy kínok közt betegeskedik. Felüdülési fájdalom nem igen remélhető.

— **Népesedési mozgalom.** A fővárosban a lefolyt héten élve született 218 gyermek, e hal 228 személy; a halálosok tehát 10 esettel mulják fölül a születéseket. — Az élv születettek közt volt 150 törvényes, 68 törvénytelen; nemre nézve 108 fiu, 110 leány. — Halva született 10 gyermek, köztük 9 törvényes, 1 törvénytelen. — A halottak közt volt 125 férfi, 103 nő, egy éven aluli gyermek 63.

— **Rövid hírek.** Mária Valéria főhercegnő ma délelben Bécsbe utazott. — Ezeröttszáz könyvet lopott el valaki tegnap az uj világotest 19. számú házból Lauffer Vilmos u. ol. Mind az 1500 kötet Hoffman világtörténete. — Egy svéd lap, a „Ny Illustrerad Tidning“ legutóbbi számában fővárosunkról rajzolt képeket adott ki, melyeket Haglund Róbert, ki a mult ősszel járt itt, rajzolt s látott el hazánk iránt rokonszenves magyarizatokkal. Ugyan ezen lap György Vilmostól is közöl egy hosszabb cikket a „Magyarország és a Nagyvilág“ nyomán. — A torokgyíki Kecskeméti is szodi áldozatait; a napokban Sánta László ügyvédjelölt halt meg betegségben, ki jómódú iparos szülőinek egyetlen fia volt. — A balassa-gyarmati tombolával összekötött bál 2101 forintot jövedelmezett. — Az idei újonás a fővárosban márczius 9-től april 21-ig fog tartani. Az állatkertnek Mack Antal ügyvéd ur Beregszászról ajándékozott egy 10 hónapos erdei medvét. Blaskovics Gyula földbirtokos ur Erkről egy pár fiatal farkast; Kormuth Gusztáv abonyi földbirtokos ur, egy parkagi sast és végre Heym István ur Aradról egy barna keselyűt. — Karlovsky Gusztáv váltóhamisítás miatt vizsgálati fogságban levő kir. kir. táblai bíró Füzeséry Gézát választotta védő ügyvédül. — Rocard francia tudós előadásait vasárnaponként tartja Degerando grófnő-sza-

lonjában; akik a felolvasásokon jelen akarnak lenni, eb-
beli szándokukat előre jelentésük be, vagy mutassák be ma-
gokat a Degerandó családnál. — Kétezer négy száz
frtot nyert egy ur a „Paris“ szálloda melletti lotteria-bolt
jeggyével; az illető azonban még nem jelentkezett pénzé-
nek felvételére.

— **Farkasok.** A „Temesvári Ztg.“-nak írják Mos-
nitzáról: „Napok óta folytonos ijedségben vagyunk;
mert a farkasok nem csak tájkunkat barangolják be,
hanem még világos nappal falunkba is betörnek, s ott
tesznek szert zsákmányra. A napokban e vadállatok
több juhok s két lovat téptek szét. Egy házalat a farka-
sok a falu közelében üzöbe vettek, öt jó darabig kerget-
ték, s a szerencsétlen csak úgy tudott menekülni, hogy
egy fára sikerült fölkapaszkodnia. Mivel azonban a farka-
sok öt most formális ostromzár alá vették, kétségkí-
vül vagy a farkasok zsákmányává lett, vagy a fán meg-
fagyott volna, ha néhány kocsi nem jött arra, melyekről a
rajt levő emberek ostorral és puskalövéssekkel közbe lép-
tek, s a farkasokat elűzték.“

— **Rablás a kerepesi úton.** Bacsá Mihály, kocsis,
m. év utolsó napján d. u. négy órakor a tót templom mel-
lett megállítá Drabánszky János vén napszámot, és
attól többször fejére ütve, egy zsák zabot, melyet Dra-
bánszky vállán vitt, elvett. Az összeesdült néptömeg
segítségével Bacsá elfogott. Kun János constabler ma
a fenytörvényszék előtt oda nyilatkozott, hogy
Bacsá, kit ő akkor a városházra kísért, nem volt oly ré-
szeg, amint ma a törvényszékkel el akarja hitetni. A tör-
vényszék Bacsát rablás miatt 10 havi börtönnel, és a
sérüléseit következtében fél hónapig kórházban szenvedett
Drabánszky költségeinek kárpótlására ítélte. Mind vádlott,
mind Rakovszky kir. alügyész, ki 2 esztendő indítványo-
zott volt vádlott ellen, föllebbezték.

— **Fényűző tolvajok.** Gelb Jakab gabnaüzér a
hatvani utca 10. sz. a. a II. emeleten levő lakásából
egy, az ablakon át behatolt tolvaj m. é. december elején
éjjel Gelb pénztárcáját lopta el, melyben 2119 frt kész-
pénz és 700 frtról szóló üzletváltók voltak. A rendőrség-
nek több hétig nem sikerült a tolvajt kinyomozni míg
Gelb urnak ismerősei őt figyelmesnek tették az ugyanazon
házban lakó Waller munkásnak fényűzésére. Waller
leányai egyszerre háromféle új ruhát, arany fülbevalókat
stb. kaptak, két fa különösen W. Károly szabólegény
pedig gavallért játszott. Ez utóbbi anyával letartóztatott,
mely alkalommal Waller Károlynál 364 frtot készpénz-
ben, anyjánál pedig egy 380 frtról szóló s takarékpénztári
könyvet találtak. A pesti kir. törvényszék súlyosító kö-
rülménynek vette Wallerné özvegynek, hogy fiát nem
tartotta vissza e tett elkövetésétől, melyről neki is tudó-
mása volt és Rakovszky kir. alügyész indítványára W.
K. I és fél évre, anyját pedig mint bünrészt 9 havi bört-
önnel ítélte. Mindketten fellebbezték.

— **Rablótörténet** színhelye volt tegnapelőtt Debre-
czen vidéke. A Debreczentől alig háromnegyed órányi
távolságra levő gazdasági intézet földműves iskoláját esti
9 óratájban rablók támadták meg. Betörték az istállóba
és a cselédeket egyenkint levették. Ennek rögtön híre
futott az iskolában, s mindenki sietett védelmi eszközök-
höz nyulni, ki is rohant az ifjúság, de már akkor ellírt
a rabló-had egy csinos kocsival s három lóval. Az ügyről
gyorsan futár által értesítettek a debreczeni kapitányi
hivatalt is; s rögtön küldte a csendbiztos pandraival az
illető helyre. Utközben a város végén diszes, három-lovas
börtöndés kocsival találkoztak, mely mellett elhaladtak,
de miután a kocsi futásnak vette a dolgot, visszafordul-
tak, a kocsi körül fogták, mire abból több lövés dör-
dült; a másik percében a rablók kiugrottak a kocsiból s
egy negyedóra harcz után az apafai erdőbe menekültek,
a szekeret lovastól együtt az uton hagyva. A pandurok
kísérték a rablókat az erdőbe, de eltervezték nyomukat.
A rablók hatan voltak, de csak négyen menekülhettek el
a gazdasági iskola szekerén, kettő ott maradt. E kettővel
a tanulók találkoztak is, de nem ismerték föl őket, s
még ezek mondták, hogy a tanulók által kerestek embe-
rek már rég a városban vannak. A rablás előtt egy vas-
úti őrhöz is bementek a rablók, ott egy részeg ember
elhelyezését követelték, mit az őr nem teljesített, ezért
főbe ütötték többször, az őr összerogyott azonnal, de nem
halt meg; aztán a kórházba szállíták hozzátartozói. Az
őrnek csak fegyverét vitték el; lőport s töltényt is kér-
tek tőle, de az nem volt nála. A rablók úgy elmenekül-
tek, hogy most már se hírek, se hamvak. Kettő kivéte-
lével fiatal emberek voltak.

Nemzeti színház. Péntek, február 6. „Valeria“, tra-
gédia 5 előadásban.

A magyar történelmi társulat havi ülése.

Február 5-én.

A mai ülés igen számos választmányi tag és közön-
ség jelenlétében tartott meg.

Az ülés elején folyó ügyek tárgyalattak, melyek-
ből a következőket említjük.

Szalacsy Farkas 100 frtal a társulat új alapító tagja
lesz. Azonfelül 6 új évdíjas lépett be, kik közül Vizsolyi
s Fabriczius országgyűlési képviselők, dr. Fekete La-
jos stb.

A pénztári állapotot felülvizsgáló bizottság szerint a
pénztári kimutatás (mely 5270 frtnyi bevételt és 1677
frtnyi pénztári készletet mutat föl) rendben találtatott, s
így a pénztárnoknak megadatott a fölmentvény.

A mult ülés jegyzőkönyvének felolvasása után
Frankl Vilmos előadta érdemes értekezését „Melanch-
thonról s magyar barátairól.“

A 16-ik században igen sürű volt az érintkezés a
különböző nemzetek tudósai között. Azon nagy férfiak
között, kik ez időben legtöbb rokonszenvet s legtöbb ér-
deklődést mutattak hazánk s nemzetünk iránt, az első
között Melanchthon is foglal helyet. Frankl azon híres
magyarok között, kik Melanchthonnal baráti viszonyban
voltak, először is a kitünő tudóst, D e v a i B i r ó M. említi
kit Melanchthon epigrammban dícsőített, s ki ennek ta-
nítványa is volt. Melanchthon 42 évig tartott witten-

bergai tanárkodása alatt nem kevesebb mint 420 magyar
tanítvánnyal bírt, kik között nem egy híres név vált ki,
melyre a tanító is mindig büszke volt. Ilyen volt például
Stöckel Lénárd, a későbbi bártfai lelkész, kivel Mel-
anchton élénk levelezésben állt halála napjáig, mely ugy-
szólván összeesik a Stöckelével. A század egy kiváló ma-
gyar férfia: P r e y s s Kristóf (írónéven Christoforus Pan-
nonius) a legbensőbb barátságban élt a nagy reformator-
ral. Ez utóbbi a pozsonyi születésű Preysst a branden-
burgi fejedelemlennek ajánlotta, ki a tudós magyart titká-
rává tette. Később az Odera mellett való Frankfurtban
egyetemi tanár lett, s ott maradt 18 évig, míg megnősül-
ve hazájába visszavonult, de élete vége felé Königsberg-
ben az egyetemi retorikai tanszékét foglalta el, mely
szakmához már kora ifjúságában nagy kedvet érzett.

Gyalui Torda Zsigmond, a wittenbergi egyetemen
ritka sokoldalú tudománya által tünt ki, s később Révay
Ferencz, magyar főur gyermekeinek nevelője volt. Majd
államszolgálatba lépve, a kassai kamara elnöke lett, s
mint olyan is folytonos levelezésben volt Melanchthonnal.
Ez utóbbi egyáltalában a legélesebb érdeklődést mutatta
hazánk és annak jóléte iránt. Így ő volt egyik legbuzgóbb
szószólója annak, hogy Németország segélyre sieszen a
törökök által pusztított Magyarországnak. Frankl érde-
kes előadását a jelen voltak megjelölték.

Ezután Kámánházy fölvasta B o t t k a Tivadar ér-
tekezését: „Zách Felicián merényléről.“

Bottka Tivadar ez értekezésben, — mely már e
tárgyra vonatkozólag a második, a visegrádi merénylet
előzményeit hosszasan s igen részletesen előadja.
Erzsébet király asszonyt a tulságig pazarlónak, hiúnak,
önhitmek, dőltyűsnek, Róbert Károly királyt pedig valósá-
gosságnak, önkényes abszolút uralkodónak festi.
Zách Felicián, mint Bottka szerint, udvari testőr, mindig
beléphetett a királyi termékekbe.

A merénylet 1337-ben, husvétkor történt. A királyi-
fiak megmentői: Drugeth Miklós, Tapolcsányi Miklós (s
nem Kneziésy, mint sokan nevezték) s végre Csele
(nem Cselényi.)

Ertekezése a merénylet indokaiba mélyedve, azon
véleményt fejezi ki, hogy a főnök azon egyedül Klára
gyalázatának megboszulásában, hanem azon keserűség-
ben is keresendő, melyet Zách Felicián elvett családi
bírtokai miatt érzett.

Az ülés e becses s nagyobbára új kútfőkön alapuló
értekezés figyelmes meghallgatása után 7 órakor szét-
oszlott.

Táviratok.

Bécs, február 5. A hitelintézet s a berlini leszá-
mitoló bank, mihelyt a keleti vasút függő adósságairól
szóló törvényjavaslat a felsőházban elfogadtatik, a 30
millió elsőbbségi kötvény kiváltására szükséges összege-
ket a magyar kormány rendelkezésére bocsátandja.

Bécs, február 5. A „Wiener Ztg.“ egy, Rainer fő-
herceghez mint a világkiállítási bizottság elnökéhez in-
tézett legfőbb körlevél közöl, melyben ennek fölso-
látása alkalmából ő felsége köszönetet fejeztetik ki a ta-
goknak, s ezzel állomásuktól fölmentetnek.

Troppau, február 4. A boroszlói érsek Foerster, jö-
vő héten ide érkezik.

Laibach, február 4. Naszenfuszban tegnap és teg-
napelőtt újabb földrengés észleltetett.

Berlin, febr. 5. A „Kreuztg.“ írja: Megvalósul a
hir, hogy a német követekhez körlevél intéztetett a Fran-
ciaországgal való viszonyok tárgyában.

Brüsszel, február 4. Flénalle közszénbányában Lüt-
tich tartományban 949 ember becsüztette a munkát. A
rend föntartására katonaság rendeltetett ki.

Roma, február 3. Jól értesült körökben azt hiszik,
hogy a jövendő conclavéra vonatkozó igazi bulla 1870.
december 8-án, a szeplőtlen fogantatás ünnepén lón
kibocsátva. Ez a bulla a bibornokoknak meglehetősen
nagy szabadságot enged arra nézve, hogy a viszonyok
által alkotott szükséglet mérve szerint a conclave hely-
éről és formájáról főnálló hagyományos szabályokat
föl függesztsek. Valószínűnek tartják azonban, hogy a
pápa halála előtt visszavonja vagy módosítandja ezen
bullát.

London, február 4. A pénteki ultramontan mee-
tingre nagy előkészületek történnek; a tervezett reso-
lutio rokonszenvet fejez ki Németország katolikusai
iránt.

London, február 3. Lowe pénzügyminiszter ellen-
zők nélkül újra megválasztott a londoni egyetem kép-
viselőjévé.

London, február 4. Eddig összesen 242 képviselő
lón megválasztva. Közülök 106 a szabadelvű, 136 a kon-
servatív párthoz tartozik. A szabadelvűek tiz, a konser-
vativok 26 kerületben tettek hódítást.

Közgazdaság.

Budapest, február 5.

Möricz Pál ur, a ferencz és józsefvárosi takarékpénztár és
hitelegylet elnöke felkért multkor állításunk oza igazítá-
sára, hogy a közgyűlésen botránnyos leszavazott választ-
mányával együtt ő nem fog leköszönni. E le nem köszö-
nést azzal indokolja, hogy ő a választmány füzött javalló
nézetét nem osztotta.

A ferencz és józsefvárosi takarékpénztár betéti
hitelezőipanaszkodnak a tömeges gondnok ellen, mert ámbár
azon ígért tétetett nekik, hogy február 1-én a betétek
egyharmaidat visszakapják, mendeddig nem jutnak pénz-
zökhöz, mi a jelen körülmények közt főleg a házbér fize-
tések miatt kettős teher.

A magyar gőzhajótársaság föntartása érdekében
az iparos körben értekezlet tartatott, melyben konstátálva
lett, hogy a kormány épen semmi segélylyel sem járulhat
a társulat föntmaradásához; egy új társaság alapítása is
szóba került, melynek egyelőre 2 millió frtra volna szük-
sége stb. s míg a jó urak itt tanakodnak: az alatt a liqui-
daló bizottság kénytelen lesz a szerződéseket a „koulant“
német társasággal aláírni.

Az első hazai takarékpénztár osztalékát 200 for-
inra becsüli a „Lloyd.“ A budai kereskedelmi bankét
13 frt, a Gssshwindt-féle spiritusgyárét pedig 22 frtra
becsüli ugyanazon lap.

A budapesti malomnál egy utazó ügynök állomá-
sára 300 ember pályázott. Ez állomás javadalma 1200 frt.

A közp. vasúti és közlekedési közlönyben a föld-
művelés, ipar és kereskedelmi miniszteriumnak a köz-
munka és közlekedési miniszteriummal való egyesítése
tárgyában érdekes cikksorozat nyílik. A külföldi tárca
beosztásokat adván elő, az első két cikkben ez alkalom-
mal azt bizonyítja szerző, hogy ha — a mi szerinte kivá-
natos is — a megyéknek nagyobb tevékenységi kör ada-
tik a közgazdaság terén, — az esetben a közlekedési mi-
niszterium első (ut építészeti) osztálya fölszemes volna.
A középítészeti osztály állandó bureaui helyett — tekin-
tetül a tényleg folyó állami építkezések csekélyebb vol-
tára, — helyesebbnek vél ad hoc fogadni föl műszaki
egyéneket. A vizrendőrség a belügyminiszteriumhoz, a
malomkérdések az iparügyhöz volnának átteendőők. A
magán- és államvasutak végül — a mennyiben nem fő-
zöljök a pénzügyi oldal — szintén a kereskedelmi mi-
niszteriumhoz. Kimondja végül — s jövő cikkében be is
őhajtja bizonyítani, — miszerint a közlekedési miniszte-
riumnak, mint ilyennek, megszüntetése csak abban az
esetben eredményez jelentékeny megtakarítást, ha a me-
gyei autonómia e tekintetben tágitatván, kevesebb munka
hárul a központra, különben nem.

Az állambiztosítók nélkül épült vasutakra nézve
Ausztriában rossz idő jár. Couponjaikat már a mult alka-
lommal is csak adóssággal voltak képesek beváltani; most
meg kölesönt kontrahálni is képtelenek. A „Presse“ taná-
csolja a kormánynak, hogy minden erejével hasson oda,
hogy a vállalatok a szomszéd nagy pályákkal füzional-
janak.

A vetések állásáról, január közepéről, a Földműve-
lési Érdekeink következő jelentéseket közöl: Somogy-
megye, Balatonvidék. Lelle, január 21. Az őszi vetések
hótakaró nélkül voltak a fagyok kitéve, még most kár
nem mutatkozik. Közönséges mezei egerek sórványosan
leeszik a zöld vetést, nagyobb kárt még nem lehet meg-
állapítani. Az állatok egészségesek. Juhoknál az ellés
egészséges bányokkal folyik le. Az időjárás most is szá-
raz, az utak porosak. — Torontálmegye. Beodra, január
20. Mult év november hava óta semmi, a földet nedvesítő
időjárásunk se volt. A folytonos száraz fagy a gazdák ag-
gályait növeli. A közönséges juhok folytonosan a mező-
kőn legelgetnek. A vidék marhái és lovai kielégítő egész-
ségűek. — Temes és a határos Torontálmegye részeiben
a buzavetések roszak, de még kikelve sincsenek, esőnk
nem lévén, ki nem kelhetek s ami csekély volt is, a foly-
tonos száraz fagyok kiszáritották, az egerek sok kárt tet-
tek, — a repezvetéseket a fagy tönkre tette, mert csak
október hónapjában vetettünk. Az idei fagy pont 12 fo-
kon tul nem ment. A jó tavasz még sokat segíthet, eső és
hó után sovárgunk. — Barmaink egészségesek. Paratz,
január 20-án 1874. — Arad vidék. Topilla pusztja, január
18. A hó nélküli folytonosan száraz, pár nap előtt enged-
ékeny idő után ma vigasztaló napunk van: esőt kap-
tunk, mely a felső száraz porhanyosságot áztatá, s az alsó,
bár csekély nedveséggel összeköté s a fagyok ártalmát
némielg ellensúlyozta. A vetések hó hiányában szenvedtek,
azonban a mag későn hozott s még ki nem bujt csirái
teljesen épek. Állataink jó erővel egészségesek, a ridg
juhok eddig kint legelhetnek. — Hunyadmegye. Maros
felső völgye január 19. Deczembar elején kevés eső után
meglehetősen esős idő következett. 20-dika táján a hideg
engedett pár napra s éjszaknyugoti széllel egy kevés
havat hozott, mely azonban különösen a szántóföldön
nagyon vékonyan maradt meg. Az e hó elején beállott
roppant hideg (26) mindazonáltal vetéseinknek mit sem
ártott. Egerek vidékünkön az őszi szóványosan mutat-
koztak, de lényeges kárt nem tettek. Marháink egész-
ségi állapota jó; csak a takarmány szükségét láthatni
helyen-helyen rajtok.

Az osztrák nemzeti bank január 31-ki kimutatása
szerint az érczalap 144.013,993 frt 18 kr; érczenen fi-
zendő váltók 4.326,911 frt 37 kr. A leszámitott váltókból
ésik Bécsre 90, Bielitzre nyolcz tized mil. Brünne 8 és
fél mil., Budapestre 28 háromtized mil., Debreczenre
nyolcz tized mil., Fiuméra 1 egy negyed mil., Grázra 4
és fél mil., Klagenfurtra 1 és fél mil., Krakóra kilencz
tized mil., Brassóra nyolcz tized mil., Laibachra 1 három
tized mil., Lembergbe 1 egy negyed mil., Lincze kilencz
tized mil., Olmüczre 1 egy tized mil., Pilsenre 1 egy tized
mil., Prágára 8 két tized mil., Reichenbergre 1 négy tized
mil., Temesvárra 1 egy tized mil., Triesztre 2 egy negyed
mil., Troppaura 2 és fél millió, összesen 69 két tized mil.
forint. Az összes aktiva rug 532.443,932 forint 36 krra,
míg a passivában a bankjegyforgalom 336.874,990, —
és a forgalomban levő zálogjegyek 74.348,170 frtra.

Felmillió facsemete van eladó az országos gazdasági
egyesület istvántelki faiskolájában Rákos-Palota mellett;
2—8 évesek, a legjobb fajokból. A gyümölcsfák száza
30—40 frt, a többi fák száza 2—8 forint. Előleges meg-
rendelések egyenesen az egyesület pénztárnokához (ülői
ut, köztelek) vagy az istván-telki kertészhez inté-
zendők.

Fiume tengeri kereskedelme tetemes emelkedést
mutat. 1872-ben az összes behozatal értéke 11.795,246,
az összes kivitelé 6.075,146 forint volt. 1873-ban már az
összes behozatal értéke 13.639,038 forintra emelkedett,
míg ugyanazon évben az összes kivitelé 6.454,656 forintra
szállt alá.

A budapesti gabna és értéktőzsderől február 5. A
buza ma változatlan áron kelt. A kínálat gyönges s ezért
a forgalom nem nyerhetett nagy kiterjedést. Rozsból 4000
mért adatott el. Árpa 4.50—4.25. Kukoricza május—ju-
niusra 4.95. Az értéktőzsden jó hangulat volt tőkebefek-
tetési és néhány iparvállalati papírra nézve: bankpapirok
azonban tulnyomó volt a kínálat. Magyar vasuti köl-
csön 99.50, szálló dézsma 72.25, papír járadék 104.75,
sorsolási kölcsön 83; magyar hitelbank 140.50—140.75;
földhitelbank 57.50-en kelt.

Felelős szerkesztő: Huszár Imre.

